

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz u. Nr. 35.Articoli și corespun-
dente pentru pu-
blicare se trimit re-
dacțiunii.Concure, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franciTelefon pentru oraș
comitat Nr. 266.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp,
rostită la deschiderea Sinodului eparhial din a-
nul 1912.

Hristos a înviat!

Dlor Deputați!

S'a mai incheiat un period de ani din vieța constituțională a bisericii din metropo-
lia noastră ortodoxă răsăriteană din Ungaria
și Transilvania, și întrând astăzi într'un nou
period de vieță și activitate sinodală, period
precedat de alegeri nouă, pentru ajungerea
scopului determinat în legea noastră organică,
ochii credincioșilor acestei eparhii sunt ațintiți
spre centrul și locul, unde ne aflăm întruniți
în aceasta adunare bisericească întocmai, pre-
cum ochii clerului și ai poporului din die-
cezele surori sunt ațintiți spre centrul eparhiei
căreia aparțin.

Și aceasta interesare vie a eparhioților
nostri este precât de justă pre atât de naturală, nu
numai pentru că ea emanează din bucuria li-
bertății de întrunire, — de care drept se bucură
biserica noastră astăzi sub scutul și ocrotirea
legilor statutului nostru, dar ea emanează și
din sentimentul datorinței, ce se impune fie-
ștecărui eparhioț: de a cunoaste scopul și in-
teresele bisericii sale și cunoscându-le să-le
promoveze cu toată căldura dragostei sale
creștinești, întocmai precum stăruie la promo-
varea scopurilor și intereselor sale particu-
lare, la ale casei și ale familiei sale proprii. Și
aceasta cu atât mai vârtos, cu cât fiește-
care credincios știe, precum și trebuie să știe,
că din furtunile viforoase, ce s'au descărcat
asupra fericiților nostri străbuni în cursul vea-
curilor, singura moștenire strămoșească ce ni-a
remas este: biserica noastră națională, în care
ni-s'au păstrat cele mai scumpe tesaure, celea
mai alese și mai valoroase mărgăritare: limba
și legea strămoșească cu atributele și caracte-
rele ei nedespărțite: credința neclătită și su-
punerea omagială către Înaltul Tron și paralel
cu acestea: jertfirea pentru locul unde ne-am

născut și unde trăim, de care loc ne alipim
cu toată căldura dragostei cetățeanului cre-
dincios patriei sale.

Tocmai de aceea, când ne cugetăm la
sublima misiune a bisericii noastre, care este;
răspândindea în măsură tot mai mare a lumi-
snei și a culturai religioase-morale în popor;
când ne cugetăm la adevărul, că scopul mă-
reț al acestei misiuni este apropierea tot mai
mult de perfecțiune și prin perfecțiune de bine
și fericire, scopul suprem al omului pe pă-
mânt: cine n'ar înțelege și cine ar putea înă-
duși bucuria unui arhiereu în momentul, când
se vede încunjurat de reprezentanții acestui
scop măreț și sublim, scop urmărit de bise-
rica noastră vie, de clerul și poporul ei cre-
dincios în toate timpurile și în toate acțiunile lui.

Și tocmai de aceea, după ce în persoanele
Domniilor Voastre Dlor deputați vechi și noi,
am bucuria a saluta asemenea reprezentanți
legali, tot atâția fii și apărători devotați ai bi-
sericeii, nouă iubiți eparhioți, veniți aici din
apropiere și din depărtare cu scopul și tendința,
că în puterea mandatului primit dela alegători,
să mă sprijiniți în conducerea năii bisericii
noastre spre limanul dorit, cum aș putea da
mai potrivit espresiune bucuriei, ce cuprinde
sufletul meu în acest moment, decât să vă
întimpin cu salutul de biruință „*Hristos a
înviat*“ cu acest salut de mângăiere și întărire
a nădejdei binelui, cu care se întimpină cre-
dincioșii sfinteii noastre biserici, din ziua prea
luminatăi Invieri a Dlui până în ziua măritei
Sale Înălțări la ceriu.

Cugetându-ne acum, că întrunirile noastre
în adunări bisericești, în sinoade și congrese
nu sunt însuși scopul ci numai mijloc la ajunge-
rea scopului sublim și măreț urmărit de bise-
rica noastră, nouă reprezentanților ei legali,
nouă apostolilor ei de acum, chemați a lucra
cu vreme și fără vreme la conzervarea și desvol-
tarea naturală și sănătoasă a așezămintelor ei
religioase-morale și culturale, ni se impune
sfânta datorință de a folosi cu plăcere și bucu-
rie acest mijloc, deosebi acum în timpurile a-
cestea de ispită, când indiferentismul religios

bate la ușă și află înținare nu numai la o parte a poporului din pătură de jos ci durere, și la unii dintre cărturarii noștri și chiar și la de aceia, cari se pretind a fi chemați și chiar îndreptățiți a da directivă vieții noastre publice bisericesti, și care indiferentism se manifestă nu numai prin necercetarea bisericii în Dumineci și Sărbători, nu numai prin întrelăsarea împărțășirei lor cu sfințele taine ca și daruri ale ei, ci și prin răceala sentimentului jertfei de bună voie pentru biserică și instituțiunile ei religioase-morale și culturale, fără să-și deie seamă unii ca aceștia, că biserica noastră națională ne este tot atât de scumpă și prețioasă și nouă celor de acuma, cum eră și părinților și străbunilor noștri și cum ne eră tuturor și în timpul nu tocmai îndepărtat, când și inteligenții cercetau biserica împreună cu poporul de rând în Dumineci și sărbători, cum cercetează alte neamuri și acum bisericile lor, cinstesc așezămintele lor, pe care bază aceștia se și bucură de cinste deplină din partea celor de o limbă și de o credință cu ei.

Am atins acestea aparițiuni triste și până să urmeze rapoartele generali și speciali cu icoană stărilor din eparhie, în care icoană sunt indicate succesele ajunse și piedecile, cari înapoiază și împedecă progresul în măsura reclamată de trebuințele vieții noastre religioase-morale și culturale economice.

Spre orientarea Ven. Sinod mai ating și aceea, că afacerea regulării salariilor învățătoarești cu ajutoriu de stat, afacere care ne-a preocupat atât de mult, este în curgere progresivă, rezoluțiunile la cererile susținute și ajustate în răgulă, deși încet urmează succesive.

Nu pot întrelăsa nici faptul îmbucurător, că Înaltul Guvern, constatând necesitatea de a se da creșterii religioase-morale o mai mare importanță, a luat inițiativa pentru regularea chestiei de catehizare la toate școlile medii, și din bugetul statului ne-a făcut și nouă parte mai mare de ajutoriu decât în trecut și anume în măsura, încât cu diferența ajutoriului obținut am ajuns în poziția dorită de a putea propune ameliorarea și regularea salariilor profesorilor dela institutul nostru pedagogic-teologic și a funcționarilor dela Consistorul din Arad.

Dar după ce nici acest ajutoriu nici mijloacele actuale ale diecezei nu sunt de ajuns pentru prevederea și a altor trebuințe tot atât de ardente, cum se decretase regularea salariilor de sub întrebare, mă cred îndatorat să atrag și din acest loc binevoitoarea atențiune a Veneratului Sinod asupra Raportului special ce urmează din partea Consistorului nostru

arădan în chestia sporirii venitelor fondului general, fără de cari nu putem corespunde postulatelor legii de instrucțiune și nu putem impopula institutul în măsura reclamată de trebuințele instrucțiunii și a prevederii trebuințelor vieții religioase a credincioșilor.

După toate acestea, implorând și din acest loc darul și binecuvântarea cerească asupra noastră și asupra lucrărilor noastre, precum ne-am — rugat și în sf. biserică, — declar sesiunea ordinară a Sinodului nostru eparhial convocată pe ziua de astăzi de deschisă.

Educația

în lumina problemelor ei fundamentale.

De V. Simiganoschi.

—Urmare—

III.

Resumatul relevărilor croite și întemiete pe baza legilor eterne, după cari creatorul a instituit biologia fizică și sufletească a omului, ne duce la cunoștința adevărului indiscutabil, că instrucția nu are să spiciască materialul disciplinelor nici nu are să dea numai spoială esteroară de cunoștinți, ci după principiul „*noa multa sed multum*“ că are datorința, să pătrundă în adâncul vieții sufletești.

După ce am arătat, care instrucție e rațională și care e irațională, voiu îndegeta, cum specialele discipline sunt de tratat și cum ele de facto se tratează. *Limbile clasice* și cele moderne oferă un material de studiu foarte folositor pentru o cultură solidă, când acesta nu se mărginește numai la gramatică și lexicon, ci cu aceste cunoștinți pătrunde și în viața și în geniul respectivelor popoare, spre a cunoaște felul lor de gândire, simțire și vorbire. Aceasta aprofundare aduce cu sine o așteptare obiectivă a acestor popoare studiate pe baza graiului, fiindcă el e oglinda vieții și cea mai fidelă manifestare a firei și culturai omenești. Cine a petrecut aceste studii, va consimți, că întreaga filologie, cum ea se tratează, culminează mai mult în gramatica moartă și în vocabularul sec, decât în cunoștinți generale, cari sunt scopul principal al studiului.

Lipsind aprecierea obiectivă se ivește foarte lesne subiectivitatea, care dă naștere la diverse apucături stricacioase, cum e fanatismul național, disprețul și ura față de alte popoare. Unde rămâne umanitarismul, pentru care se fac studiile clasice? Unde e răsplata pentru o trudă atât de îndelungată? Îngropate sub formalismul dăunător, care face, că rostul rațiunii și al moralei e ca glasul celui ce strigă în pustie.

Geografia are de scop, să arete, că omul în obiceiurile, în traiul, în graiul și chiar în felul său tipic este un product al referințelor dependente de pământul pe care trăiește. Aceste cunoștinți aduc cu sine o evidență în cauzele eficiente ale deosebirilor și calităților etnice, ridică în relief meritele și justifică scăderile diverselor popoare, ca pe aceasta bază să ne formăm vederi obiective despre valoarea lor în specie și a omului în genere. Lumina câștigată din acest studiu al geografiei adaugă și ne multiplică cunoștințele adunate din studiul limbilor. Astăzi geografia se ocupă numai de ape, munți, cifre, etc, și popoarele le tratează,

ca cum ar fi niște mușinoaie pe un fânaț, deră în raportul adânc al omului cu pământul prea puțin se aprofundează. Tot ce face, e că suferă a fi tratată superficial în istoria universală ca disciplină auxiliară. Deaceea ca unul din cele mai frumoase studii ea se bucură de prea puțin interes.

Fizica și istoria naturală întregindu-se reciproc ne conduce la cunoștința, că tot ce este în lume, e cauzat de cauze premergătoare, că toate ființele și fenomenele sunt puse pe crângul unității finalității și armoniei din ordinea naturală. În continuitatea acestor adevăruri cunoscute ni se înlesnește priceperea, de ce omul în toate ale sale e fătu pământului și de ce manifestația sa intelectual-morală variază după deosebirea referințelor date. Dacă studiul limbilor și al geografiei ne servește cu date concrete, fizica și istoria naturală ne dă explicația lor cauzală, din care cunoaștem, că omul e o creațiune providențială, menită să prefacă prin muncă pământul în eden de cultură.

Cum se tratează aceste discipline știm toți. Formule, teorii și descrieri seci, fără rost instructiv, fac tot conținutul și metoda lor. În loc să contribuie la împăcarea credinței cu știința, ele mai vartos se silesc a lărgi prăpastia nenorocită.

Istoria naturală ne deschide cartea vieții, ca în dânsa să cetim, cum legile ordinii naturale se validează în viața și manifestația diverselor popoare. Ea ne învață a cunoaște trecutul spre a-l folosi în prezent pentru un viitor fericit. Tablourile ei ne arată dezvoltarea popoarelor postulată de imperativul natural al conservării și perpetuării, ne aduc exemple de virtuți și slăbiciuni, de grandiozități și bagatele, ca să cunoaștem calea progresului și a decadenței și din aceste date să tragem folos educativ. Analog cum fizica și istoria naturală e codice de legi ale naturii privite din prezent, istoria universală sancționează validitatea lor în trecutul îndepărtat. Natura ne revelează în prezent prin fenomene fizice, iară în trecut prin evenimentele istorice din viața omeniei. Amândouă sunt pentru om codice de educație, una originalul alta comentariul. Una ne arată calea și mijloacele, alta progresele culturii prin munca omului.

În tratarea de azi a istoriei datele cronologice, personajele marcante, și osemintele sunt întregul conținut deșirat. Necsul cauzal fiind mai adânc de litera manualului limitat, rămâne ascuns, ca și problema, cum și sub cari cauze și împrejurări popoarele și-au făcut drumul lor de progres sau de decadență.

Deși Istoria e mentorul cel mai expert al politicii, ea totuși cel mai puțin o consultează, de aceea nimica în lume nu e mai puțin bazat decât politica modernă de interes și oportunitate, nimica nu aduce atâta stricăciune ca o politică condusă de capriciile prezentului și oarbă pentru validitatea legilor sociologice îndeplinite în trecut.

E ridicul cu câtă cerbicie și credință de dogmă țin unii docenți la diverse teorii, fără să-și deie samă că peste puțin pot să cadă, cum teoria ptolomaică s'a nărut cu toată recunoștința ei de dogmă și înquiziția bisericii latine contra lui Copernic și Galilei. Sângele martirilor de știință, care pe veci pătează tronul vaticanului, este sâmbânța roditoare, din care au răsărit antiluptătorii adevărului și biruatorii triumfători ai preocupății subiective

Cauza astorfel de fenomene sinistre e iperaccentul dogmaticist, care nu admite nici o discuție, ci ține orbis la principiul „magister dixit, ipse dixit”, crede și nu cearcă. Aceasta robie intelectuală se esplice

numai din studiul mecanic fără de gândire, fără de controlă, fără de socotință proprie. Cea mai mare anomalie e, că cei mai mulți așa intelectuali din nepuțință, să se folosească de sine, ei preferă a gândi cu capul altora și deși cred în *mortalitatea sufletului lor propriu*, totuși toriile admise dela alții le țin de neperitoare, pentru că nefiind deprinși a-și înavuți știința prin proprie gândire ei știu numai ceea ce au învățat dela alții.

Aceasta scădere regretabilă tradiționată din neam în neam e cauza, pentru care disciplinele nu se tratează după meritul lor cultural în raportul lor de tangență ci fiecare pentru sine și de tot superficial, o tehnică didactică, care spicuind numai datele esteriore, adevărata știință adâncă o lasă se înțeleze fără de folos educativ.

Luând în considerare unitatea aparatului de gândire, unitatea stăruinței și necesității omeniești și a legii sub care trăim toți pe acest pământ, toate aceste discipline științifice nu sunt decât produsele legilor naturale îndeplinite în viața corelată a macro și microcosmului și statorite în anumite forme de geniu omenesc, care în munca culturală a făcut cunoștință cu elementele lor. Cu un cuvânt scurt zis ele nefiind alta, decât cunoștința omeniei câștigată în lupta vieții, nu ar fi tratate ca colonii izolate ci ca un unic popor intelectual, ca o pânză deasă țezută în urzeala vieții omeniești. Numai din o astfel de didactică rezultă gândire, pricepere, cultură și educație adevărată. Negreșit că aceste fire comunicative se cer întinse succesiv despre puterea și capacitatea elevilor mai scurte sau mai lungi cătră adâncul științific, ceea ce se poate fără a întinde prelegeri enciclopedice de finoare academică și e de folos, pentru că deșteaptă deosebit interes și pricepere de viață. Resumând relevările aduse despre hrana, munca și hodina intelectului omenesc supus instrucției, subliniez, că toate aceste trei postulate cer o îndestulare corelată, armonică și educativă, pentru că totdeauna și în toate referințele, educația intelectual-morală are să fie alfa și omega, începutul și sfârșitul scopul și ținta tuturor instituțiilor culturale. Tot ce nu rostează o educație sănătoasă, e fără de folos și în continuitatea consecvențelor stricăcioase, cum pământul nelucrat bine produce spini și se sălbătecește.

II. Voința.

În relevările aduse la partea generală am subliniat faptul metafizic, că *voința e o forță oarbă* instituită, se întreține instinctul de conzervare și perpetuare a tuturor domeniilor naturale. Ca una și aceeași în natura anorganică o aflăm ca gravitație ramificată în diversele forțe fizice. În firea vegetabilă ea e cu forță vegetativă, iară în domeniul zootic ca principiu de viață fizică. Dacă susțin, că *voința e o forță oarbă* subsistentă întregei naturi, o fac din următoarele temeuri:

În ceea ce privește partea formală a numirei potrivită mai mult la om decât la celelalte firi mă folosesc de acest termen, pentru că la lipsa altuia ar exprima noțiunea în toată periferia ei și în toată pregnanța cerută de înțelesul clar, cuvântul *voință* înseamnă o stăruință pozitivă, motivată, cu o direcțiune și o țintă fixă, cum o aflăm în viața naturii ca principiu metafizic. Dacă o numesc *oarbă*, o fac din motiv, că ea nu lucrează după capul ei propriu, ci e numai un mijloc neconștiț, instituit în planul cosmic de o rațiune superioară, numită în teologie *Dzeu* iară în filozofia naturii *spirit universal*.

Pecând în natura vegetabilă și în cea anorganică ce lucrează după planul etern al creatorului, în viața intelectuală și în cea morală ea e supusă intelectului omenesc, care are s'o conducă întocmai așa cum șoferul dirige automobilul său călărețul armăsarul său. Toate greșelile și păcatele omenești sunt analogii ale incidentelor catastrofale întâmplare din neprecauțiunea celor ce au atribuția să direagă mașina oarbă sau animalul nerațional. Privind lucrul mai de aproape, nu se poate trece cu vederea un raport de antagonie dominant între partea intelectuală chemată a stăpâni și între cea oarbă instrumentală menită să fie stăpânită. (Rom. 7. 23).

(Va urmă.)

Adunarea generală a fondului preoțesc al diecezei ort. rom. a Aradului.

La 31 Martie 13 April 1912 s'a ținut adunarea generală a fondului preoțesc pentru ajutorarea preoției ort. române din dieceza noastră, sub prezidiul Prea Sfinției Sale Domnului episcop Ioan I. Papp, fiind prezenți 37 preoți reprezentanți ai preoției diecezane. — Întrând Prea Sfinția Sa în Sala de ședință a Conzistorului nostru, la ora 10 a. m. unde preoții erau deja adunați, ca dintr'o singură inimă au izbucnit uralele de „să trăiască“ la adresa bunului arhipăstor, — la ce P. S. Sa a răspuns, zimbând, „Hristos a înviat“, semn, că a înțeles inimile preoției și a răspuns, cu bunăvoința ce-l caracterizează. Numai decât ocupând locul prezidial, Prea Sfinția Sa deschide ședința, prin o cuvântare avântată, după care se porcede la constituire, alegându-se de notar părintele referent al fondului Florian Roxin; bărbați de încredere: Vasile Beleş și Traian Vătan. — 1.) Întrând în ordinea de zi, comisia își prezintă, raportul, din care rezultă următoarele:

Starea fondului la finele a. 1910 a fost: 1,334.847 C. 81 f.
Întrate în 911: 1.716.238 C. 38 f.

De tot: 3,051,086 C. 19 f.

Erogațiune în 1911: 1.637.056 C. 21 f.

Starea fondului la 31 Dec. 1911 . 1,414 029 C. 98 f.
Față de a. 1910; rezultă un excedent de: 79.182 C. 17 f.

2. Adunarea generală exprimă mulțămirea Ven. Conzistor pentru sollicitudinea dovedită la încassarea pretenziunilor curente și restante și peste tot la administrarea conștientioasă a fondului.

3. Comisiunea propune și adunarea generală primește, ca pe prima lunie fiecare preot să primească libelul de taxe, în care să se inducă prescrierile taxelor pe toți anii de serviciu, solvirile efectuate și restantele.

4. Comisiunea propune și adunarea generală primește, ca pe proxima sesiune să se prezinte o socoată detaliată despre valorizarea bunului din Sânpetru.

5. Se aproabă preliminarul fondului pe 1912, anume:

Venite: 262.972 C. 30 f.

Spese: 147.118 C. 74 f.

Venit curat: 115.673 C. 56 f.

din care conform § 44 din Statutele fondului, ajutorul pentru preoți, văduve și orfani este 80,971 C. 48 fl. restul se va capitaliză. Ajutorul pentru preoți și orfani pentru anul 1912 e mai mare cu 4265 C. 71 fl. decât în anul trecut.

6. Se propune și din partea adunării generale se primește ca la proxima adunare comisiunea de

cinci să elaboreze un proiect de regulament pentru administrarea fondului preoțesc.

7. În urma introducerii părintelui Fabriciu Manuilă în postul de protopresbiter al Lipovei, Veneratul Conzistor din Arad a introdus prin ord. Nr. 6744/911 de referent provizor al fondului pe parohul Florian Roxin din Lipova. Adunarea ia cu plăcere la cunoștință această instituție.

8. La dorința adm. cassei consistoriale din Arad de a se face încassările taxelor de membrii, numai prin administrațiunea cassei consistoriale din Arad, comisiunea face propunerea să se susțină praxa de până acum.

9. Să propune și se primește onorar pentru canceliștii conzistoriali în suma de 600 cor.

10. Espirând mandatul comisiunei de 3 pe baza § 42 lit. b) comisiunea propune iar adunarea declară de aleși pe următorii: Ioan Georgia, protopop, Boroșineu; Andreiu Horvath, paroh, Oradea-mare; Traian Vățian, paroh, Arad; Ioan Cimponerju, paroh, Lipova; Gheorghe Tocitu, paroh, Călăcea.

Exhaustivă ordinea de zi, Prea Sfinția Sa DI Episcop diecezan, încheie adunarea generală prin o prea frumoasă vorbire.

Din cuvântarea plină de învățăminte fiecare preot, care a fost de față a putut duce acasă bogată merinde sufletească Este datorica fiecărui reprezentant, ca se spună preoților de-acasă, că Prea Sfinția Sa este supremul paznic al fondului preoțesc, îngrijindu-se, în deosebi, de văduvele și orfanii preoților, avizați la ajutoarele fondului diecezan.

A. M.
raportor.

Ce scop a avut Pestalozzi, dând la lumină opera „Leonard și Gertruda“ și dacă opera aceasta are vre-un folos real pentru școală și familie?

— Urmare. —

Partea a III-a din „Leonard și Gertruda“ a fost publicată în primăvara anului 1785. Într'aceasta, Pestalozzi ni se înfățișează ca un reformator. Dânsul cere cu accente puternice reformarea mai întâiu a școlii și apoi a bisericii. Spre a schimba fața școlii, trebuie neapărat a reformă pe învățător; ceea ce și face Pestalozzi în această a III-a parte a cărții, înlocuind în pieză pe dascălul din satul *Bonnal* cu un bătrân, fost locotenent de armată, în care ușor se întrevede chiar autorul piezei; iar pe Gertruda o înlocuiește la școală, cu buna *Margareta* — un model de institutoare.

Învățătorul cel nou poartă în pieză numele *Glüphi*, care are de colegă și ajutoare pe harnica *Margareta*, sub direcția pioasei *Gertruda*. Acest personal didactic cu totul reformat se instalează, în ochii lui Pestalozzi, în noua școală din *Bonnal*.

Locotenentul *Glüphi* conduce învățământul și menține disciplina părintească, dar serioasă și fermă, iar *Gertruda*, văzând aspectul cel nou al școlii, răspunde: „Eu socotesc că ceea ce se poate face într'o familie cu 7 - 10 copii, tot așa de bine se va putea face și într'o școală cu 40 copii“¹⁾.

¹⁾ De notat este faptul absolut constant, până în zilele noastre, că regulamentele școlilor elvețiene prescriu numai 40 de elevi de fiecare clasă. Ar fi credem momentul ca și autoritatea noastră școlară superioară să se inspire dela marele pedagog Pestalozzi cu privire la populația școlară!

Gertruda, după ce a prezidat în această parte a romanului la primele instalațiuni ale școlii celei noi, e înlocuită de autor cu tânăra Margareta, în calitate de învățătoare — ajutoare a directoarei Gertruda. Margareta conduce clasa de fete la scrisceti și socoteală, iar directoara la menaj și la lucrările casnice profesionale, proprii fetelor: la cusut, filat, florărie, gospodărie și cânt.

Pestalozzii consacră în cartea a III-a, numai lui Glüphi vre-o 7—8 capitole, spre a stabili ordinea, curățenia, disciplina sufletească și punctualitatea, ca și supunerea și asiduitatea în ocupațiunile zilnice ale școlărilor noi și cu totul reformatei școlii din sătisorul Bonnal.

Toate aceste efortări de reformă școlară nu sunt în mintea autorului nostru predilect decât niște dulci și scumpe reminiscente asupra școlii sau instituției sale din Neuhoof; căci iată cum ne zugrăvește însuș Pestalozzi lucrul acesta într'un întreg capitol din partea III-a cărții „Leonard și Gertruda“.

„Locotenentul, având pe suflet grija de a se ocupa de inima copiilor, totodată dânsul se îngrijea și de mintea lor, adecă căută ca tot ce le intră în cap să fie așa de lămurit și vizibil, întocmai cum e luna depe cer pe o noapte senină“.

„Mai întâiu de toate el învăță sau obișnuia pe copii a vedea și a auzi bine, exercitând mereu într'înșii bunul lor simț natural, ce există în fiecare om“. A vedea bine și a auzi totul, acesta este primul pas spre înțelepciune în viață!“

Pastorul parohiei și al bisericii din Bonnal, îndată ce vede reforma săvârșită de Glüphi, în școala cea nouă a parohiei sale, se simte cuprins de o vădită emulație; căci în capitolul XVIII se poate ceti un dialog foarte curios și-fermecător totodată, între pastor și locotenentul institutor, din care maestrul Pestalozzi scoate concluzia următoare: pastorul își schimbă ca prin minune și dânsul modul de a vedea și de a purta cu parohienii săi: nu mai vrea ca să le facă predici, cum obișnuise până aci, timp de aproape 30 de ani; nu mai vine ca să predea catehismul elevilor din școala satului, ci începe a-și sfătui pe toți parohienii numai și numai prin exemple morale, luate din viața de toate zilele a sâtenilor.

Caracteristic e aici faptul că Pestalozzi, om foarte religios, face ca preotal să cedeze pasul institutorului în cultura și educația poporului laic, subordonând pe pastor învățătorului public Glüphi.

De unde, putem afirmă că într'o operă de reformă socială, ca cea întreprinsă de Pestalozzi în cartea III-a „Leonard și Gertruda“, inițiativa nu trebuie ca să aparțină bisericii, adecă clerului, care, în atare caz, nu trebuie să aibe decât un rol auxiliar, renunțând la formalismul pur dogmatic, spre a infiltra în inimile membrilor societății mai mult morala mesianică; iar dascălul trebuie să lucreze cu înțâietate asupra inimii și minții tinerimii, mână în mână cu preotul.

Din punctul de vedere al stilizării, această a III-a parte a operii noastre este inferioară primelor 2 părți cercetate dejă, după cum însuș autorul o declară într'o scrisoare trimisă primului ministru al Austriei, Zinzendorf, căruia Pestalozzi îi face propunerea, că ar dori din toată inima, ca să vină la Viena spre a reformă învățământul monarhiei, dacă i-s-ar pune la dispoziție autoritatea și mijloacele necesare. Pestalozzi are vie, în memorie, aci, misiunea dată lui Comenius (predecesorul său) de către principele Racoczi, guvernatorul Transilvaniei.

Partea a IV și ultimă a operii „Leonard și Gertruda“, care în întregime e o operă eminamente de reformă socială a apărut în anul 1787 și e socotită, din toate punctele de vedere, ca cea mai slabă, față de celelalte 3 părți precedente, despre care ne-am lămurit, socotesc, în cele mai sus arătate. Într'ansa, ca și'n partea a III-a, autorul pledează publicului pe un ton mai violent și totdeodată și mai patetic propria-i dorință, ca să nu zic tocmă ambițiune, în care își vâdește dorințele sale ca om și ca reformator. El insistă aici din răspuțeri ca să fie chemat la Viena de către Leopold de Toscana, care în anul 1790, ocupă tronul Austriei, urmând fratelui său Joseph și, în care școp scrie de nou cancelarului Zinzendorf, ca să mijlocească pe lângă M. S. Impăratul Leopold spre a fi chemat la Viena, ca să-i dea conducerea învățământului, în statele Austro-Ungariei.

Zinzendorf, se vede, din motive politice șoviniste, abia după 7 luni îi răspunde, că având în vedere starea spiritelor din monarhia habsburgică, M. S. Impăratul, cu regret, se vede nevoit a renunța la îndeplinirea dorinței marelui pedagog elvețian.

La primirea acestui tardiv și negativ răspuns, bunul și marele Pestalozzi e cuprins de accese de mânie și de desperare, în nestatornicia acțiunilor omenești și se pune de concentrează cele patru părți ale operii sale „Leonard și Gertruda“ în trei volume deosebite în loc de patru, ca mai înainte.

Astfel apare ia Zürich, la librăria editoare Zeigler, în 1792 într'o ediție nouă, revăzută și completă, dar mult mai retușate, opera sa socială sau mai bine zis romanul „Leonard și Gertruda“. Faptul acesta a ispitit pe unii istoriografi, mai de a doua mână ai lui, Pestalozzi, ca să considere această refacere ca o parte nouă a V-a, mai prescurtată din „Leonard și Gertruda“. Printr'această refacere aproape radicală, opera de care ne preocupăm, mai mult a pierdut, decât să câștige, din valoarea ei primitivă.

Între 1790 și 1791 intervine în familia pedagogului nostru o schimbare: fiul lui Pestalozzi, Jacques, se stabilește pe domeniul părintesc dela Neuhoof, și aci, deși făcuse după cum am zis, oarecare studii de comerț în Basel, nu se apucă de nimica, ci stă pe lângă părinți, ducând o viață absolut pașnică. În 14 Octomvrie 1790, Jacques Pestalozzi se căsătorește cu Anna Madeline Fröhlich, fca pastorului din Brug și după câțiva ani devine foarte debil și bolnăvicios, probabil fizic, așa că în 1801 moare unicul fiu al pedagogului nostru, lăsând după dânsul 2 copilași: o febiță Mariana, care n'a dăinuit decât vre-o 6 ani după tată-său și un băiețel Gottlied, singurul descendent al marelui pedagog, care a purtat marele său nume cu oarecare vrednicie în lumea celor vii, sub toate raporturile, și al cărui fiu, Charles Pestalozzi, a ajuns un geniu militar, care a fost celebru colonel și profesor de universitate în patria sa natală, orașul Zürich.

Părinții defunctului Jacques Pestalozzi, plini de amărăciune, după unicul lor fiu, se hotărăsc ca să părăsească scumpul lor Neuhoof. D-na Anna Schultes-Pestalozzi întreprinde pe la cunoștințele sale din lumea aristocratică dese și prelungite călătorii, iar eroul pedagog, autor al romanului „Leonard și Gertruda“, întreprinde o lungă călătorie mai întâiu prin Germania și apoi prin Franța, făcând cu această ocazie cunoștință cu lumea înaltă, sau cu păturile conducătoare, dintr'aceste 2 mari state ale Europei.

Așa, în Germania face cunoștință și leagă strânsă prietenie, bazată pe afecție și admirație, cu Fichte,

cu marele Kant Schiller, Goete, Klopstoc, Herder, etc., cari în unanimitate îl admiră pentru opurile sale de educație populară și învățământ elementar, încât *Fichte* în 1807, într'un discurs către națiunea germană, aduce un călduros omagiu lui Pestalozzi pentru metodele sale ingenioase de învățământ și pentru operele sale de educație socială reformatoare; iar în Franța Pestalozzi este foarte bine primit de către marele cuceritor al lumii și geniu militar universal, Napoleon Bonaparte, și Academia din Paris îi decerne titlul de *cetățean francez*, odată cu „*Legiunea de onoare*“.

Pestalozzi după aceste vizite și admirațiune mondială, s'a pus de a scris și un tratat filozofic, intitulat „*Mes recherches sus la marche de la nature dans le developpement du genre humain*“. „*Cercetările mele asupra mersului naturii în dezvoltarea neamului omenesc*“, în care încearcă ca să explice contradicțiile constatate în natura omului, în care autorul distinge 3 părți deosebite, cari fac din om o ființă triplă: omul animal, omul social și omul moral.

La 1800, Pestalozzi, încărcat de gloria și omagiile de admirație ale oamenilor din fruntea culturii din aceea vreme și chiar a capetelor încoronate, își deschide institutul dela *Bourgdorf*, într'un vechi castel dăruit de către guvernele din Berna și Lausanne. Aci Pestalozzi, mânat de o vocațiune divină, după aproape 30 de ani, și din culmea gloriei de scriitor și reformator, se întoarce și-și reia nobila și umila ocupație de învățător, spre a-și pune în practică ideile sale sublime de creator și reformator al metodelor de învățământ și de educație elementară. *Aci la Bourgdorf*, și mai ales la *Stans* în mijlocul orfelinilor, își reincepe cariera de apostolat, practicând cu o asiduitate, și ingenuozitate, asemenea lui Hristos, ideile scrise în cartea „*Comment Gertrude instruit ses enfants*“ publicată sub formă de epistole către Gesner. La *Borgdorf*, la *Stans*, ca și la *Jverdon*, Pestalozzi avea să-și continue și să aplice sub ochii săi metoda și procedurile sale de învățământ scrise, după cum zisei, în opera sa metodologie generală și specială.

Această operă am studiat-o și comentat-o timp de un semestru școlar ca student la universitatea din Lausanne între 1893—1896, alături de ceealaltă „*Leonard și Gertruda*“, sub direcțiunea ilustrului meu profesor Francois Guex. Din analiza amănunțită a celor 14 scrisori din care se compune opera: „*Cum Gertruda își învătă singură copiii săi*“, am văzut și priceput că Pestalozzi își desvăluște întreaga sa metodă de predare, alături de ideile sale despre educația fizică, morală și intelectuală. Opera aceasta a fost considerată ca o a cincea parte din romanul „*Leonard și Gertruda*“, pus în discuția cercurilor noastre culturale. Totuși, trebuie să recunoaștem că această operă de metodologie, afară de titlu, în care „*Gertruda*“ nu figurează decât pur și simplu ca un nume, nu poate fi socotită întru nimic absolut, ca făcând parte, ori continuând romanul nostru de reformă socială, de care ne preocupăm aci.

În 1801, tânăra noră a lui Pestalozzi vine din Neuhof, împreună cu fiul ei Gottlieb, nepotul lui Pestalozzi, să stea cu socru-său în institutul din *Bourgdorf* și i-se dă direcțiunea domestică a institutului.

Aci, în cursul anului 1803, Pestalozzi dete la lumină următoarele cărți elementare: *Livre des mères* ou directions pour les mères, apoi *ABC de l'intuition* sau învățământul intuitiv, care a rămas neisprăvită și în fine un opuscul intitulat: „*Enseignement d'un père, sous formes d'explications morales du vocabulaire și Mon testament envers mes élèves*“. Apoi în februarie 1804, orașul *Jverdon* îi dăruie și puse la dispoziție un vechiu

castel din cantonul *Bernei*, care servise până aci ca penitenciar. Acestui castel i-se făcure reparațiunile necesare de către comuna *Jverdon*, transformându-se aproape radical într'o vastă școală cu 3 secții: primară, gimnazială și normală.

Tot atunci veni la *Jverdon* și D-na Pestalozzi Schulthes, spre a locui lângă soțul său, marele nostru pedagog. Aci Pestalozzi puse soției sale la dispoziție un apartament separat în partea dreaptă a clădirii, unde d-na Pestalozzi își avea menajul aparte, neavând nici un amestec în conducerea și economia domestică a institutului. Totuși eră considerată de toată lumea ca regina castelului, zice *Ramzauer*.

Din când în când, d-na Pestalozzi invită la masă, fie pe câte un profesor din institut, fie vreun elev, ori vreo d-șoară din clasele superioare.

E de notat, că însuș venerabilul pedagog Pestalozzi nu luă masa împreună cu soția sa, decât foarte rar — numai când dânsa îl invită special, sau când el însuș se invită la soția sa, în termenii următori: „*Ana, îmi dai voie să prânzesc astăzi cu tine?*“ De regulă însă, după prânz, pe care Pestalozzi îl luă odată cu elevii, se urcă repede în apartamentul soției sale, spre a luă împreună cafeaua; iar după prânz jucau împreună câte o partidă și apoi Pestalozzi se scoboră în apartamentul de jos, în camera sa de lucru.

Deși ambii soți se prețuiu mult, totuș nu eră cu puțință ca să stea împreună mai mul de 20 minute, căci imediat se încingeau între ei o ceartă, care adesea degeneră în dispută în toată regula, și deaceea se obișnuiseră a nu petrece mai mult de 20 minute împreună.

Institutul dela *Jverdon* a subsistat în anul 1805—1825.

De Crăciun și Anul Nou se dedeau în institut mari serbări școlare, care se sfârșiau prin serate cu dans, pe care le deschidea în totdeauna Pestalozzi cu d-na Pestalozzi, dansând primul cadrul cei dintâi.

Aceste serbări memorabile se începeau cu imnuri religioase, după care urmă discursul de ocaziune rostit totdeauna de către magistrul Pestalozzi.

În anul 1809, Pestalozzi, descoperind multe și mari neregularități în institutul său, ceru o foarte serioasă anchetă pe care guvernul i-o și trimise la *Jverdon*.

Din această anchetă au făcut parte: *Abel Merian*, membru al consiliului federal din *Basel*, *Pr. Gr. Girard*, marele pedagog din *Fribourg* și *Frederic Treschel*, profesor de matematică la *Academia* din *Berna*.

Ancheta dură 6 zile și iată cum se exprimă *Pr. Girard* asupra lui Pestalozzi personal: „*Institutul dela Jverdon* numără 165 băieți, din cari numai 78 elvețieni, 87 streini, mai din toate țările Europei, până și de peste ocean și vre-o 25 de d-șoare.

„*Această școală model a tuturor celorlalte nu va fi de cât o generoasă idee a lui Pestalozzi în viața sa îngrijorată și plină de trudă: o strălucită idee fără îndoială, ce-i va onora inima și va face ca să-i fie veșnică amintirea. Să știm a da dreptate bunelor intențiuni, stăruintelor și perseverenței sale; să profităm de aceste idei folositoare; să-i urmăm exemplele ce ne-a procurat și să deplângem destinele unui om, care, veșnic contrariat de evenimente, n'a putut isbuti ca să desăvârșească aceea ce a voit*“.

Institutul numără ca corp didactic vre-o 25 de profesori și profesoare în total, dintre cari 16 erau pensionarii institutului, adică acolo locuiau și aveau de toate.

„*Albina*“.

(Va urmă).

Ștef. Kritzescu.

Aviz!

Rugăm pe toți abonații foii noastre și datorații noștrii de toate categoriile să ne administreze sumele cu cari ne datoresc, ca astfel să ne cruțe de spesele îmbinate cu provocări speciale.

Cu stimă:

Administrația „Tipografiei și a Bibliotecii Diecesane“.

CRONICA.

Alegeri de preot. Marți în 9 aprilie st. n. a fost alegere de preot în comuna Firighaz tractul Lipovei alegându-se cu majoritatea voturilor absolventul de teologie Alexandru Silaghi; tot atunci s'a ținut și alegerea de capelan în comuna Odvoș tractul Maria-Radna fiind ales absolventul de teologie Ioan Evuțian.

Necrolog. După lungi și grele suferințe, împărtășit fiind cu sf. Taină a Cuminecătorei, în 20 martie v. a. c. a răposat în Domnul fostul preot ort. român al Becichereculu-mic, Eutimiu Darabanțiu, în etate de 39 de ani, 14 ai căsătoriei și respective ai preoției sale. Din cauză că era lung timp suferitor, Venerabilul Conzistor din Arad la declarat deficient, încuviințându-i ajutor din fondul preoțesc diecesan; pentru susținere. Răposatul preot Eutimiu Darabanțiu a ținut mult la cinstea neamului preoțesc; a fost întâiul preot dela reînflințarea parohiei ort. rom. a Becichereculu-mic, muncind pentru zidirea școlii profesionale, și a noului Sion de acolo. Rămășițele pământești ale răposatului preot s'au așezat spre vecinică odihnă Joi în 22 a. c. după ceremonialul sf. noastre biserici gr.-ort. rom. din Izvin, unde de asemenea se află înmormântați moșul și strămoșul său preot. Îl deplâng întristații săi părinți, socrii, precum și alte neamuri și'n deosebi vechea neclintită la capătul suferințelor sale — credincioasa-i soție Lucreția. Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată! Izvin la 21 martie 1912 s. v. Atanasie Conciatu, învățător.

Cronică bibliografică

A apărut Nr. 749 „Biblioteca pentru toți“ *Maica Sofia*. Un interesant roman, datorit penei D-lui Theodorian Carada. Este romanul unei fete tinere, care după ce trece prin Sacré-Couer își sfârșește zilele călugărița la Agapia. Romanul conține memoriile Speranței Diaconovici, ajunsă Maica Sopa. Acestea se cetesc cu interes și cu plăcere. În romanul de care ne ocupăm pe lângă descrierea vieții monacale, găsim în câteva pagini icoane din timpul rezelului independenței și a politice provinciale, cari dau scrierii o variație și înălțură monotonia unui roman călugăresc. Prețul 30 bani. De vânzare la toate librăriile din țară.

Adevărata bogăție, sau Impăratul printre săteni, poveste de Ioan Agârbiceanu, cu chipuri de Florea Mureșanu și cu portretul autorului. Cluj, 1912. Prețul 20 fileri. Minunata poveste publicată în N-rul 9 al „Soliei Satelor“ și scrisă de povestitorul nostru iubit Ioan Agârbicean, a plăcut așa de mult, încât mulți cetitori și-au împărtășit această plăcere în celea mai calde cuvinte. Acum frumoasa poveste s'a tipărit și

în cărticică, ca sătenii noștri și toți iubitorii de cete, să o poată avea ușor și în o formă plăcută. O carte, care va face cinste oricărei case românești. Foarte potrivită pentru școlari, ca *premiu din privilegiul examenelor*, de aceea se recomandă în atențiunea învățătorilor, directorilor de școale și a iubitorilor de învățătură. — Se poate cere dela redacția „Soliei Satelor“ din Cluj, cum și dela ori care librărie românească. — La comande mai mari se dă rabatul obicinuit librarilor.

Licitațiune minuendă.

În urma ordinului V. Conzistor ort. rom. din Arad Nr. 1429/1912, prin aceasta se publică licitațiune minuendă, pentru zidirea de nou a unei biserici în comuna **Moroda** (Marót cott Arad p. Apatelek) pe ziua de **15/28 aprilie** 1912 la 3 oare p. m. în localul școlii gr.-ort. rom. din loc.

1. Prețul de exclamare 18.769 cor. 59 fil.

2. Licitanții au se depună înainte de începerea licitațiunii un vadiu de 5% din prețul de exclamare în bani gata sau hârtie de valoare acceptabile.

3. Planul, preliminarul precum și condițiunile pentru licitațiunea minuendă se pot vedea la oficiul parohial din loc.

4. Pentru participarea la licitațiune sau pentru vederea celor de sub punct 3 licitanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

5. Comuna bisericăscă își rezervă dreptul a da în întreprindere lucrările de edificare a bisericii, acelu reflectant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunii.

Moroda 28 martie (10 aprilie) 1912.

Dimitrie Nica,
preș. com. par.

Zaharie Moga,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia*, protopresbiter.

—□—

1—3

Concurse.

În conformitate cu concluzul Vener. Conzistor diecesan Nr. 332/912, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de **clasa primă** din **B.-Comloș (Nagykomlós)** (comitatul Torontál) devenită vacantă prin promovarea parohului local Mihai Păcățian la parohia protoprezbiterală — cu termin de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Sesiunea parohială cu grădinile aparținătoare.
2. Stolele și birul legal.
3. Eventualul ajutor de stat.

4. Alegându-l preot va avea să se îngrijească de locuință pentru sine; să supoarte toate dările publice după întreg venitul beneficiat; să catehizeze la toate școalele confesionale gr.-ort. din loc fără altă remunerațiune (atât la cursurile cotidiene, cât și la cele de repetiție).

5. Alegându-l preot, când va substitui pe protoprezbiterul în funcțiunile din parohie, va beneficia jumătate ($\frac{1}{2}$) din stolele obveninde.

6. Parohia fiind de clasa primă, dela reflectanți să rețere evalidațiunea de cl. I-a, conform concluzului 84 al sinodului eparhial din 1910.

7. Reflectanții vor avea a se prezenta în sfânta biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie.

Recursele adresate comitetului parohial și adjutate conform prescrierilor §-lui 13 din Statutul-Organic și Regulamentul în vigoare, — sunt a se înainta Prea Onoratului Oficiu protoprezbiteral gr.-ort. român în B.-Comloș (Nagykomlós, comitatul Torontál).

B.-Comloș, din ședința comitetului parohial, ținută la 20 ian. (2 febr).

Ioan Ristea,
preș. com. par.

Iulian Popescu,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihai Păcățian,* protopop.

—□—

1—3

Ad. Nr. 176/912.

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională gr.-or. rom. din **Roșia (Borosroșa)** (protopopiatul Buteni) se deschide concurs, cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar în bani din cassa culturală 362 cor. 2. Întregirea dela stat 400 cor. care e deja în curgere. 3. 6 Hl. grâu 78 cor. 4. 6 Hl. cucuruz 60 cor. 5. Venit cantoral computat în 4 cor. 6. Pentru învățător 16 m. lemne 96 cor. iar pentru sala de învățământ 8 m. lemne. 7. Pentru conferință 12 cor. 8. Pentru scripturică 6 cor. 9. Cvinvenalele prescise de lege se vor cere dela stat, după serviciu de 5 ani în comuna aceasta. Locuință, 2 chilio, grajd, și grădină.

Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică și să împlinească funcțiile ce vor obveni în parohie, va avea să instrueze elevii în cântările bisericesti, să țină cu ei răspunsurile liturgice, să conducă școala de repetiție.

Petițiile concursuale să se adreseze comitetului parohial din **Borosroșa** pe calea oficiului protoprezbiteral din **Körösbökény**, reflectanții sunt poștiți a se prezenta în vre-o duminică sau într'o sărbătoare în s. biserică din **Roșia**, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Borosrosa (Roșia) din ședința comitetului ținută în 24 februarie (7 martie) 1912.

George Bodea,
preș. com. par.

George Barna,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea,* adm. ppres. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **cl. II Șuștiu-Briheni**, în urma ordinului Vener. Conzistor nin **Oradea-mare** de sub N-rul ad 739/81 B. 1909 se publică concurs cu termin de alegere **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Din **Briheni** câte 2 cor. dela fiecare familie; 2. Din **Șuștiu** câte 23 litri bucate mixte dela fiecare număr de casă; 3. Stolele uzuare și 4. întregirea dela stat după evalueațiunea alegândului.

Întrucât înaltul guvern ar decretă **Șuștiu și Briheni** de două parohii independente, alegându-l paroh va opta numai pentru una din aceste parohii.

Alegându-l paroh va avea a catehiza la școala din **Briheni** fără altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poștiți a-și înainta rugările instruate conform regulamentelor în vigoare până cu 10 zile înainte de alegere subsemnatului protoprezbiter în **Vășcău**; iar în vre-o du-

minecă ori sărbătoare se vor prezenta la sf. biserică din **Șuștiu și Briheni**, cu observarea §. 20 din Regulamentul pentru a-și arăta desteritatea în oratorie, tipic și cântări.)

Vășcău la 29 martie v. 1912.

Adrian P. Deseanu protoprezbiter.

—□—

1—3

Pe baza decisului Venerabilului Consistor din **Oradea-mare** de sub Nr. 262/29 Bis. 1912 pentru îndeplinirea parohiei vacante **Ciuntăhaz** cu filiile **P. Ho-dișel și Stoinești de clasa III** se publică concurs din oficiu, cu termin de alegere la **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Casă parohială cu grădină; 2. pământ arător și fanaț de 14 jug. 266 org. 3. competență de pășunat: 7 jug. 800 org. 4. birul câte jumătate măsură cucuruz dela 170 Nre de căși din tustrele comunele. 5. câte o zi de lucru dela fiecare casă, à 80 fil. 6. stolele îndatinat și 7. întregirea dotațiunii dela stat.

Reflectanții cu observarea strictă a §. 33 din regul. pentru parohii, au a se prezenta la sf. biserică din **Ciuntăhaz** pentru a-și dovedi desteritatea în cele rituale și pentru a predică, având recursurile lor a le înainta la subscrisul în **Feketegyörös**.

F. Girișiu la 14/27 martie 1912.

Petru Serbu protoprezbiter.

—□—

3—3 gr.

Prin rezoluțiunea Ven. Consistor dto 16/29 febr. 1912 Nr. 802/1912 decretându-se sistemizarea capelăniei temporale pe lângă ambii preoți din **St. Mihaiul-român** (**Bégaszentmihály**, pprezbiteratul **Timișorii**) prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea acestui post, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Capelanul ales va beneficia câte una a treia parte din toate venitele parohiale dela ambii preoți; tot așa și câte una a treia parte din birul legal. Pământul ce-l va beneficia capelanul câte una a treia parte este designat prin declarațiunea ambilor preoți; din 10/23 martie 1912 aflătoare la acest oficiu sub Nrul 265/1912. Alesul capelan va deveni paroh la aceea parohie, carea mai decurând va ajunge vacantă.

La concurs vor fi admiși numai reflectanții cu evalueațiunea regulamentară pentru parohii de clasa primă. Recursele sunt a se trimite la P. On. Oficiu pprezbiteral în **Timișoara (Temesvár-Gyárvaros)**. Recurenții vor avea să se prezinte cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Alesul are se supoarte sarcinile publice după beneficiul său și să provadă fără alta remunerație catihizația la școlile conf. locale.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

3—3

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine legat à cor. 14.